Пролєтарі всіх країн, єднайтеся!

БІБЛІОТЕКА „НОВОЇ ДОБИ“ № 14.

В. А. КАРПИНСЬКИЙ

Що таке радянська влада і як вона будується?

(Перерібка з російської мови.)

ВІДЕНЬ — КИЇВ
1 9 2 0

В. А. КАРПИНСЬКИЙ

Що таке радянська влада і як вона будується?

(Перерібка з російської мови.)

ВІДЕНЬ — КИІВ
1 9 2 0

З друкарні Ігн. Штайнмана, т. з. о. п., Відень, IX.

Що таке радянська влада і як вона будується?

Ми всі ще добре памятаємо владу цісарську в Східній Галичині — владу польських дідичів і буржуаїіз, на чолі якої стояв і останній цісар Карло І.

А тепер кождий з нас стогне в неволі під Польщею. Мізерна купка польських дідичів та панів тримає в залізних кліщах міліони трудового народу й примушує працювати на себе, страждати та помирати. Для цієї влади трудовий нарід був і є тільки „бидлом", сірою худобою, гідною для праці та на „мясо" для гармат.

Безмежне горе та злидні для міліонів, бенкети і палаци для жменьки багачів, вічна праця та недоїдання і голод для великої більшости, безділля та обжирство для мізерної меншости, — ось вона, ця влада дідичів та панів!

1. Що таке радянська влада.

Нарешті нарід мусить зрозуміти, що поки за нього буде думати чужа голова—чия б вона не була—то йому й не жити. Нарід мусить зрозуміти і він вже зрозумів, що на чолі міліонового трудящого населення не можна залишати ворогів працюючих. Український нарід у Сх. Галичині мусить зрозу-

міти, що ніхто краще за нього самого кермувати його краєм не буде і мусить узятися за діло сам, мусить скинути владу всіх, що тільки підробляють себе під „соціялістів“; мусить обрушити останній притулок буржуазії „рідної“ і „чужої“ і передати всю повноту влади радам селянських, робітничих та жовнірських депутатів. Так зробила вже — Росія й Наддніпрянська Україна.

Це влада селянина і робітника, влада всієї бідноти, яка живе своєю власною працею. Це влада переважної більшости над меншістю, влада працюючих над дідичами, капіталістами, великими домовласниками, банкирами, лихварями та сільськими дуками й багачами. Це є — диктатура пролєтаріяту та селянської бідноти.

Радянська влада — це влада працюючих і тільки їх.

Тільки працюючі маси, що нікого не пригнічують, та нічиєю чужою працею для зиску не користуються, мають повне право громадянства в радянській республіці. Решта ж, яка живе на награбоване у народа добро, що бореться з народом усіма підлими способами — усувається від влади.

Нарід знає, що допустити цих людей до влади — те саме, що власними руками затягнути на свою шию петлю.

А цього, звичайно, він ніколи не зробить. Він мав час переконатися, що тільки сам

нарід може витягнути себе з того багна бідноти та темноти, куди загнала його панська влада і буржуазія...

Усю землю, усі ліси, недра, води, нарід бере без викупу. Мертвий і живий інвентар нарід бере собі теж без викупу. Нарід накладає на панство податки та контрибуції, зовсім не числячись зі „святим правом" приватної власности. Усі великі фабрики, копальні, а також банки нарід зробить власністю всеї республіки. У духовенства нарід відбирає силу та владу, відділяючи церков від держави, та школи від церкви.

2. Що таке радянська республіка.

Радянська республіка є: „Свобідне товариство всіх працюючих. Вся влада в межах радянської республіки належить всьому робучому населенню, обєднаному в міських та сельських радах".

Радянська республіка є, таким чином, свобідна спілка всіх рад сел, місточок, міст. Для того вона й називається радянською республікою.

Радянська влада вже знищила багато основ старого устрою невільництва та пригнічення. Другі основи того устрою вона без устанку підточує і хитає. Усі радянські республіки ставлять своїм завданням знищення усякого визискування людини лю-

диною, повне усунення поділу громадянства на кляси, безпощадне нищення експлуататорів, заведення соціялістичної орґанізації громадянства та побіду соціялізму у всіх країнах.

Для того радянська республіка називається соціялістичною.

Перше завдання — завойовання політичної влади та з'осередкування її в руках рад — вже виконано в загальних і головних рисах у всіх істнуючих радянських республіках. Замість старих урядових та громадських установ покликані до життя та покликуються нові, радянські. Залишається цю владу, ці установи розвинути і зміцнити.

Друге завдання — утворення одної всесвітньої радянської спілки (федерації), в яку увійшли би всі народи, які побажають цього, на засаді повної рівноправности — есть праця біжучих днів. До виконання цього завдання радянські республіки йдуть повільним, але певним шляхом, без устанку зміцнюючи радянську владу в середині краю, без втоми борючись з непорядком, заворушенням та контр-революцією, енергійно працюючи над сотворенням своєї господарської та військової сили.

Третє завдання — перебудування усього життя, життя на нових, соціялістичних зачатках і побіда соціялізму в других краях — є теж чергове завдання істнуючих радянських

республік. Це завдання вони виконують двояким способом. По перше, шляхом безпощадної диктатури робочої кляси та бідніщого і середнього селянства постепенно знищують опір буржуазії. По друге, шляхом кождодневної, незамітної творчої праці будують, камінь за каменем, чудовий будинок нових людських взаїмовідношень на основі рівности й справедливости.

Радянська республіка є братерський союз всіх трудящихся в жорстокій боротьбі з буржуазією, працюючий над утворенням соціялістичного ладу і розповсюджуванням соціялізму в усьому світі.

3. Хто може бути повноправним громадянином радянської республіки?

Праця соціялістичного будівництва — річ зовсім нова, і тут прийшлося мати до діла з такими питаннями, о яких ніхто в ніякому краю не мав поняття.

Перш усього з якого людського матеріялу будувати соціялістичне громадянство? Хто може бути повноправним громадянином радянської соціялістичної республіки?

Ми вже говорили, що в радянській республіці не все населення може користуватись правами громадянства. Всі свідомі пролетарі добре розуміють, що в мент рішучої боротьби пролетаріяту з його

експлуататорами, експлуататорам не може бути місця ні в одному орґані влади.

Буржуазія та її оборонці, ріжні націонал-демократи і „соціялісти", цим дуже незадоволені. А для робітника й селянина це зрозуміло само собою.

Бо ніхто-ж не дасть в руки свойого супротивника зброї проти себе, а радянська влада, це — влада революційна, влада боротьби за кінцеву побіду праці над капіталом. Перед працюючими масами іще стоїть його злійший ворог — внутрішній та міжнародній гнобитель-капіталіст. З його рук треба вибити зброю, а не давати її. Цього ворога треба тримати як можна далі від влади. Ось чому ми кажемо, що повним правом громадянства радянської республіки користуються працюючі, й тільки вони.

Тільки працюючі мають право брати участь в будуванню радянської влади.

Дармоїдам-бездільникам місця тут нема, й бути не може. Зато ми їм даємо повне право на працю та на продукт своєї праці, чого вони нам ніколи не давали.

Коли ці панове перейдуть від грабунку чужої праці до життя з власної праці, вони також отримають усі права горожанства.

Розуміється само через себе, що не можна дати повних прав громадянства радянської республіки й таким супротивникам радянської влади, сторонникам та слугам

цісаря, царя, як духовенство, як бувші аґенти поліційні, жандарми й прості поліцаї.

4. Кого зачислити до працюючих?

Питання це не таке просте, як здається. Не один капіталіст теж працює, — напр., як завідуючий фабрикою. Ремісник, який наймає двох челядників, або селянин, утримуючий пару наймитів, теж працює.

Для того перше жадання для повноправного горожанства, складається не тільки з тої умови, щоби людина працювала, але теж, щоби вона при цьому не визискувала праці другої людини.

Такій умові відповідають: по перше всі селяне, які не користуються наємною працею і обробляють свій шматок землі власною працею.

По друге, всі найняті робітники промисловости, які працюють на фабриках, заводах, майстернях, копальнях, лісових, рибних промислах і т. п.

По третє, всі наймити, т. є. сільсько господарчі робітники, які не мають власного господарства, а які працюють наймаючись.

По четверте, усі служачі по найму, як напр. прислуга, канцелярські служачі й т. д.

По пяте, ті ремісники й другі трудящі в дома особи, які не експлуатують (не визискують) при цьому чужої праці.

По шосте, ті робітники інтеліґентної праці, як-то: вчителі, лікарі, інженери, аґрономи, лісничі й т. п., які працюють для загальної користи.

Ось ці круги населення, які треба причислити до працюючих та допустити до будівництва радянської влади.

5. Хто в радянській республіці має право обирати й бути обраним.

Радянська республіка знає тільки одно поважне обмеження виборчого права, це — усунення від виборів усеї буржуазії. Инші громадане всі мають право вибирати та бути вибраними, як що вони досягли 18-літнього віку, здорові на розумі та не позбавлені народнім судом прав громадянства.

Радянська республіка не ставить ні національних, ні реліґійних обмежень. Кожен працюючий і не експлуатуючий чужої праці, — чи він українець, чи поляк, чи жид, чи татарин, чи армянин, латиш, чи естонець, православний, чи католик, чи уніят, протестант чи магометанин, — має право вибирати й бути вибраним. Радянська республіка не ставить обмежень і для жінки. Жінка користується тими самими правами, що й мужчина, може вибирати й бути вибрана на найбільше відповідальні місця, як що до цього здібна

Навіть чужинцям з працюючих кляс, що перебувають на землі радянської республіки за-для праці, конституція радянської республіки дає виборчі права. Цього нема ні в одному краю, бо тільки соціялістична республіка визнає на ділі, що всі люде — брати.

Ось ці громадяне й громадянки, взяті разом, і складають уповноважений нарід з радянської соціялістичної республіки.

Як що в яку-небудь з рад пройшли особи, що не мають по закону виборчих прав, то їх треба негайно виключити з ради на точній основі конституції.

6. Як провадяться вибори?

В теперешні часи, коли йде сама завзята боротьба між робочим людом і старим світом, безпартійних людей нема, й бути не може. Або ти за радянську владу, або проти. Середини нема.

А по правді, за радянську владу стоїть тепер тільки одна партія, а саме к о м у н і с т и.

Коли приступаємо до виборів до ради, нам важно знати, хто до якої партії належить, або якій партії співчуває. Бо не будемо ж ми вибирати того, хто проти радянської влади, того, який іде в раду з одиноким наміром віддати цю владу на ласку буржуазії своєї чи чужої.

До „співчуваючих“ та до „безпартійних“ треба відноситись з обережностю. Буває, що такими часто бувають вороги радянської влади — особливо багачі в селах, — щоби дістатись в ради й там обробляти свої справи. В наші дні чесна свідома людина не може бути ні „співчуваючою“, ні „безпартійною“, вона відкрито стає на тій чи другій стороні. Всі товариші особливо з увагою повинні слідкувати за тим, щоби у виборах не приймав участи ніхто з тих, які не користуються виборчим правом. Тільки при таких умовах ради всюди дійсно будуть владою працюючого населення.

На вибори на фабриках та сільських сходах кожна партія приходить з уже приготованим списком кандидатів, за який і просять голосувати своїх виборців. Цілком зрозуміло, що як ми хочемо, щоб за нашу партію було подано як найбільше голосів, то перед виборами повинні скликати передвиборчі збори, на яких пояснити, чого хоче наша партія і для чого всім треба голосувати іменно за неї, а не за другу партію. Скажемо, що необхідно вибрати трох делеґатів. Всього приймає участь у голосованню 6000 людей. Тоді комуністи виставляють трох кандидатів, с.-д. трох, і т. д. і т. д.; словом кожда партія по три; очевидно можуть виставити й меньше. Звичайно кожна партія виставляє стільки кандидатів, скільки

треба вибрати. Це вона робить в надії, що всі голоси можуть бути подані за її спис, тоді пройдуть усі три.

Кожен голосуючий подає записку з призвищами трох кандидатів тої партії, якій він співчуває або до якої належить. Нема нічого гірше, як що виборці пишуть на записці рядом з партійними кандидатами якого небудь „безпартійного". Цим вони тільки розбивають голоси: і „безпартійного не проведуть, і партії можуть пошкодити, позбавивши її кандидата своїх голосів.

Результати голосування, скажемо, такі: за комуністів подано — 4.100 голосів, за с.-д. 1000, за яку небудь ще партію — 900. Для того, щоби одержати одно місце, необхідно зібрати 2000 голосів. Комуністи мають два рази по 2000 й ще 100 голосів, виходить, що вони одержують два місця. Соц.-демократи не зібрали 2000 голосів, у них бракує 1000 голосів, но вони все таки одержують одно місце, через те, що ні у кого більшого числа голосів нема. Другі партії не одержують ні одного місця.

Кожен раз перед виборами впорядчики установляють той чи другий порядок, який кожен виборець повинен хоронити; як що той порядок нарушається — наприклад, як що одна людина подає де кілька записок, — то вибори можуть бути уневажнені та назначені другі.

Коли вибрані до ради депутати зібрались, кожна партія відчиняє запись належачих до неї, або співчуваючих їй депутатів. Ця запись показує, скільки яка партія має прихильників. При цьому треба боятися людей, які влаштовують запись ніби „безпартійних". Ми вже бачили, що безпартійних не може бути, й для свобідного громадянина ганебно давати ся ловити себе на таку вудку.

Коли запись з'ясувала, скільки кожна партія має сторонників, тоді легко влаштувати вибори по партіях.

Скажемо, треба вибрати президію з'їзду. Всього є присутних 210 людей. У комуністів — 160 сторонників, у соц.-демокр. — 30, у инших партій — 20. Треба вибрати 7 людей, тоб-то на кожних 30 людей одного. Тоді комуністи одержать 5 місць, соц.-дем. — 1 місце, инші партії — 1 місце.

Самі вибори мають місце по фракціях, тоб-то на окремих зборах сторонників кожної партії: комуністи вибирають своїх, соц.-демократи своїх і т. д. Вибори провадяться відкритим голосованням; як що більшість фракції зажадає закритого голосування, то голосують записками.

Таким же чином провадиться вибори в виконавчі комітети рад. Вибори на повітові, губернські, областні, краєві та всеукраїнські з'їзди, коли вимагається вибрати одного або

не багацько депутатів, — улаштовуються вже не по фракціях, а загальними зборами.

Депутатів (послів), а також членів виконавчих комітетів, вибирають на означений речинець. Но як що виборці находять, що вибраний ними депутат не відповідає свойому назначенню, то вони мають право в який завгодно мент відкликати його і на його місце вибрати другу особу. Для цього треба тільки, щоби за відкликання висловилася більшість виборців, від яких пройшов депутат.

Цим правом відкликання радянські вибори цілком відріжняються від буржуазних виборів до парляменту, чи сойму. Парляментські виборці не в силі відкликати вибраного ними депутата (посла), хоч би він оказався просто зрадником народові.

7. Відки беруться средства на утримання рад?

Радянська влада вибрана народом, щоб йому служити. Це виділені народом зі свойого оточення люде, на яких накладена певна праця.

Радянські робітники, як і всі инші, повинні отримувати винагороду за свою працю. І так як вони служать всьому народові, то нарід і повинен їх утримувати.

Кожен громадянин повинен платити свою частину до радянської каси.

Це робиться шляхом податків безпосередніх і посередніх.

Коли накладають акциз на крам, як то: сірники, тютюн, цукор і другі річи, то це буде посередній податок. По своїому назначенню податки бувають місцеві, або загальнодержавні.

Радянська влада ще не мала часу установити нові податкові порядки. Для того всі раніш постановлені податки повинен кожен горожанин своєчасно вносити. В противнім випадку ми своїх же уповноважених, свій же уряд залишимо на мелі і йому прийшлось би забратися геть, а його місце займуть буржуйські посіпаки та наймити.

Багацько з товаришів найбільше мають звичку чекати всього з гори від центральної влади, зовсім забуваючи, що в державній касі лишень тоді є гроші, коли громадяне платять податки.

З державної скарбниці ніколи не видавалися гроші для потреби місцевих установ. Уряд давав гроші тільки на адміністративну частину (на управління). А для звороту инших витрат істнували місцеві податки, сільські та міські.

Поки нові податкові порядки у нас ще не заведені, необхідно не тільки заховати старі місцеві податки, но й побільшити їх, бо життя від того часу подорожіло в декілька разів. Значить і витрати рад по-

більшилися і на покриття їх необхідні більш високі податки. Це повинно бути ясно кожному громадянину.

Але це було би несправедливо, збирати податки одинаково як з бідних, так і з заможніх. Для того необхідно установити безпосередній маєтковий податок, податок на майно й на капітали, який би поступово підвищувався, по такій, наприклад, нормі:

Від	5000	карб.	5%	т. е.	250 карб.
„	10000	„	25%	„	2500 „
„	15000	„	40%	„	6000 „
„	20000	„	50%	„	10000 „
„	25000	„	60%	„	15000 „
„	30000	„	70%	„	21000 „

і так дальше. Ця норма тільки для прикладу. Її можна скласти инакше, але неодмінно з таким вирахуванням, щоби у заможнього не залишалось більш 10000 карб.

Податки установлюються в кождому повіті, на повітових з'їздах депутатів, а затверджуються на краєвому з'їзді. Загальнодержавні податки установлюються центральною владою. Податки збираються сільськими, а по містах міськими радами.

Зібрані з податків гроші треба вносити в місцеву скарбницю на рахунок держави. Ці гроші не можна уважати тільки місцевими: вони належать до усьої радянської республіки. Буває, що декотре село або місто, шляхом обложення буржуазії збирає

стільки, скільки не збере навіть деякий повіт. Центральна радянська влада повинна знати, якої суми грошей можна сподіватися від усьої країни, яку часть з них можна віддати на місцеві потреби, яку — на загальнодержавні, щоб був білянс доходів та витрат, та по можливости справедливо розділити їх по окремих місцевостях.

Щоби отримати гроші на місцеві потреби — на утримання ради, на инші витрати — кожна рада складає свій обрахунок та відсилає його в свою вищу раду: сільський обрахунок іде до повітової, повітовий — до краєвої, краєвий — до центральної.

При такому порядкові кожна рада отримає необхідні средства незалежно від того, чи вона має, чи не має можливість зібрати їх на місці.

8. Що таке рада?

Для ріжниці від других держав — соціялістична радянська республіка зі споду до гори управляється виключно самим працюючим людом, який вибирає для цього ради селянських, робітничих та жовнірських (салдатських) депутатів.

Нема в радянській республіці й не повинно бути ніякої другої влади, окрім радянської. На селі — рада, в повіті — рада, в місті, краю, та в самому центрі — ради.

Не повинно бути теж окремого існування робітничих, селянських і других рад.

І робітники, і селяне, і жовніри, словом весь працюючий люд даної місцевости вибирає одну спільну раду робітничих, жовнірських, селянських, та инших депутатів.

Сама рада — це або збори всіх правомочних громадян, наприклад сільська рада, або збори депутатів, вибраних працюючим населенням, як повітова, міська, краєва рада.

На підлягаючій їй теріторії та в межах своєї теріторії рада є вища влада.

Рада — установа законодавча. Вона вироблює закони та постанови, вибирає виконавчу владу, дає напрямок її діяльности та контролює її.

Виконавчою владою ради є виконавчий комітет. Він то властиво несе весь тягар праці й всю відвічальність перед радою.

Раду скликається виконавчим комітетом по його побажанню або по домаганню не менш половини членів ради. Міська рада повинна скликатись не менше 1 разу в тиждень, а сільська не рідше, як 2 рази на тиждень.

9. Як повинна бути орґанізована праця ради?

Для доброго провадження справ, виконавчий комітет, вибраний радою, орґанізує

відділи; які відділи повинні бути в раді, ми скажемо далі.

На чолі всякого відділу стає завідуючий ним, член виконавчого комітету, який відвічальний за всю працю відділу. Більше трудні й важкі питання він переносить на обговорення до виконавчого комітету. Инші ж він розвязує самостійно, віддаючи відповідні розпорядження гуртові своїх співробітників.

У великих радах (починаючи з повітової) при завідуючім кожним відділом складається керуюча колегія з 3-х і більше осіб, яких назначає виконавчий комітет. Усі члени колегії повинні бути в числі виконавців праці даного відділу.

Вся праця кожного відділу поділяється на дві ріжні частини; з одної сторони — праця загального політичного керування і контроля; з другого боку — технічна праця. Першу працю можна доручити тільки відповідальним радянським робітникам. Другу можна і треба доручити технікам-спеціялістам. Без інженерів, лікарів, аґрономів, офіцерів, рахівників, вчителів і т. д. радянська влада, як і усяка друга, не може обійтись. Поміж вибраних депутатів таких людей знайдеться не багато. Для того треба їх наймати, але, розуміється, всю їх працю поставити під гострий контроль певних товаришів, членів виконавчого комітету.

Далі ради повинні намагатися по можливости скоротити витрати на утримання радянських установ. Радянська влада не повинна коштувати народові дорожче старої, цісарської або польської влади. Це треба тямити радянським робітникам. Праця ради вперед не піде від того, коли замість декількох спеціялістів посадити два-три десятки недосвідчених, малознаючих товаришів.

Число членів виконавчого комітету повинно бути на селах не більш 5, а по містах не більш 15, за винятком дуже великих міст, де кількість членів звичайно мусить збільшитися. Вибори провадяться з розрахунком по 1 члену комітету на 50 членів ради, але не менш 3.

Члени виконавчого комітету й є саме господарі на місцях. Вони самі можуть і не бути спеціялістами по ріжній праці, лише би вони підшукали собі знаючих виконавців. Досить, щоби ці товариші були людьми політично твердими й не здавали позицій радянської влади.

10. Сілька рада.

Сільська рада — це загальні збори всіх повноправних громадян села, тоб-то всіх працюючих, які досягли 18 років віку. Ріжниця тут з попередніми зборами, чи радою громади, тільки та, що в такій раді

нема багача. Сільська рада збирається по мірі потреби, але не рідше як 2 рази на тиждень, щоб вислухати та розібрати всі ті справи, які не могли порішити своєю владою члени виконавчого комітету, як то: наділення землі, будова школи, доріг, мостів, вибори й т. д.

Рада збирається в вільний від праці час, а члени її не отримують ніякої платні.

Рада вибирає зі свого круга виконавчий комітет в числі від 3—5 людей, який заміняє попереднього сільського старосту (війта) і виконує всю біжучу працю, доручену йому радою, від одного засідання до другого.

Члени виконавчого комітету отримують платню від ради по обрахунку, який він подає до повітової ради. Платня призначається відповідно з місцевими умовами життя і з таким обрахунком, щоби члени виконавчого комітету отримували платні не більше, як досвідчений, добре знаючий своє діло робітник.

Як що село велике і загальні збори повноправних громадян не можна влаштувати, то вибирається сільська рада депутатів: по одній людини на 100 мешканців, але не менш 3 і не більше 50 депутатів.

Речинець уповноваження ради 3 місяці.

11. Волостна рада.

Волостна рада — це те, що старий волостний сход, з тою тільки ріжницею, що в ній нема буржуазії — сільського куркуля, крамаря, чи шинкаря.

Волостна рада вибирається сільськими радами всіх сел волости по одному депутатові на кожних 10 членів сільської ради. Ради, які числять менше 10 членів, посилають по 1 представнику.

Як що в межах волости є копальня, фабрика, то робітники цих підприємств провадять вибори у себе на місці праці, на загальних зборах даних підприємств. Усі вибрані депутати, які з'їхались в центр волости — складають волостну раду.

Рада волости вибирається на 3 місяці, а скликається не рідше 1 разу на місяць, щоб розвязати питання, спільні для всьої волости. Спеціяльні збори ради повинні буті скликані по жаданню сільських рад, які обіймають не менше одної третьої частини населення волости. Рада вибирає зі свойого круга виконавчий комітет, в числі не більш 10 людей, який заміняє собою стару волостну земську управу.

Окрім того, волостна рада вибирає місцевий суд з трох людей, та військовий комісаріят в складі двох політичних комісарів та одного військового

спеціяліста, яких затверджує опісля повітова рада.

Волостна рада провадить теж вибори на повітовий та губерніяльний з'їзд рад. Докладно о тім скажемо далі.

Члени волостної ради не отримують постійної платні, а тільки платню за затрачений час на засіданнях, при чому вільний від праці час в рахунок не входить.

Члени виконавчого комітету тратять увесь свій час на роботу в волости і отримують повне утримання від ради по обрахунку, який вона надсилає в повітову раду. Члени суда отримують винагороду тільки за час, затрачений на засіданнях.

Виконавчий комітет волостної ради є вища виконавча влада в волости; його розпорядження обовязкові для всіх громадян місцевих сел.

Виконавчий комітет волостної ради поділяється на слідуючі відділи:

1. Відділ управління завідує громадянським порядком, та добрим ладом, веде запис уродин, шлюбів і смерти, підтримує звязок з иншими радами. В безпосередньому його завідуванню находиться волостна сторожа, міліція, він же стежить за почтою, телєграфом, лікарнями, місцевим торгом та промисловостю.

2. Відділ земельний завідує розпределенням земель, лісів та вод, засівом піль та продовольчими справами.

3. Відділ фінансовий стежить за справедливим розпреділенням податків, за їх своєчасним внесенням та за витратою тих сум, які були авансовані волости.

4. Відділ народньої освіти стежить за школами, читальнями, бібліотеками й клюбами, улаштовує розумні забави й т. п.

Окрім того, при виконавчому комітеті працюють окремо вибрані волостною радою установи.

5. Суд в складі 3-х осіб, який завідує вязницею.

6. Військовий комісаріят з 3-х осіб, який завідує демобілізацією старої армії і утворенням нової соціялістичної армії.

12. Повітова рада.

Повітова рада це — з'їзд депутатів, вибраних сільськими радами. Його можна порівняти зі старим повітовим зібранням.

Повітова рада вибирається по 1 депутатові на 1000 мешканців, но не більш 300 на цілий повіт. Сільські ради місцевостей, які нараховують менше як 100 мешканців, об'єднуються для виборів депутатів на повітовий з'їзд.

На з'їзд вибирають також ради міст, які нараховують менше 10.000 мешканців.

Вибори завсігди ведуться згідно з нормами, які установив відбувшийся раніш з'їзд.

Повітова рада вибирається на речинець 3-х місяців, та скликається, або по розсуду виконавчого комітету, або по жаданню рад, які обіймають не менш одної третьої частини населення повіту.

До кругу завідування з'їзду входять слідуючі питання:

1. Загальне політичне справоздання виконавчого комітету про його діяльність та дальший напрямок його праці.

2. Питання, запропоновані на розвязання вищою радянською владою.

3. Обговорення і затвердження приходно-витратного обрахунку повіту.

4. Назначення нових податків.

5. Земельні, господарські та культурні питання.

6. Вибори військового комісаріяту повіту з двох політичних керманичів та одного військового фаховця.

7. Вибори повітового суду в складі 3-х осіб.

8. Вибори депутатів на краєвий та вседержавний з'їзд.

9. Вибори виконавчого комітету.

10. Ріжні другі питання.

Всі постанови повітової ради для всіх громадян повіту мають силу закону, а за невиконання їх винуватці відповідають перед революційним судом.

Усі сільські і маломістечкові ради повіту підлягають повітовій раді й не можуть іти

проти постанов останньої. Тільки в питання цілком місцевого життя повітова рада не втручається.

Одно з найважніщих завдань з'їзду — це встановлення податків в повіті. Установлені радою податки провадяться в життя волостними радами, які самі не мають права накладати податки. (Тільки тимчасово, поки повітові з'їзди цього податкового обложення не встановили, сільські й маломістечкові ради можуть робити це й самостійно).

Скликання повітового з'їзду пристосовується до менту скликання краєвого й вседержавного з'їзду, так щоб вибори на ці з'їзди могли відбутися без непотрібної витрати коштів та часу.

Скінчивши свою працю, з'їзд роз'їзджається і залишає для виконання біжучої праці **виконавчий комітет**.

Виконавчий комітет обірається в складі не більш 20 людей. Треба просто вибирати зі загального числа більш здатних людей.

Вибори треба влаштувати по фракціях, при чім можна намічати в виконавначий комітет кандидатів і **не з числа депутатів з'їзду**, лише-би з'їзд їх затвердив. Скільки людей прийдеться кожній фракції намітити, це — залежить від числа сторонників кожної партії на з'їзді.

Вибраний таким чином виконавчий комітет, вибирає зі свойого кругу голову, його

товариша та секретаря. Опісля комітет поділяється на відділи, які заміняють старі відживші урядові установи.

Особливу увагу треба звернути на правильне урядження відділу управління. Цей відділ з одної сторони обєднує й погоджує працю инших відділів, а з другої — звязує місцеву радянську владу з центральною, допомагаючи їй обєднати і направити по єдиному шляхові все керування всеї республіки. Тільки в такому випадку наш край не буде безпорядковою купою окремих рад, а звязаною, міцною і непорушною радянською республікою робітників і селян.

1. Відділ управління ділиться на 4 підвідділи:

а) Підвідділ загальної адміністрації, під безпосереднім керуванням завідуючого відділом, стоїть на сторожі революційного порядку, безпеки і прав робітників та селян; завідує зносинами з центральною радянською владою та иншими радами; слідкує за справедливим виконанням декретів і розпоряджень вищих орґанів радянської влади; підготовляє та скликає з'їзди рад та стежить за правильністю виборів до рад; стежить за пресою; завідує прийомом в громадянство республіки й виходом з його; видає та провіряє посвідчення та перепуски; провадить учот місцевим дармоїдам — буржуазії і т. д.

б) Підвідділ інформаційно-інструкторський дбає про розповсюдження серед населення правдивих відомостей про декрети радянської влади шляхом устного та друкованого слова, а теж систематично повідомляє центральну владу про діяльність місцевих рад і про положення на місцях; посилає аґітаторів та інструкторів в ради для освідомлення та для правильної постановки праці, а також для ревізій і полагодження конфліктів.

в) Підвідділ радянської міліції — працює згідно особливій постанові, яку видано центральною владою.

г) Підвідділ по боротьбі з контрреволюцією, спекуляцією та злочинами по службі — працює згідно особливій постанові відповідного центрального секретаріяту.

2. Відділ фінансів веде загальне рахівництво виконавчого комітету, складає річний приходовитратний рахунок, стежить за правильною витратою відділами відпущених їм кредитів, обраховує і отримує податки, завідує податковою інспекцією, місцевими прибутковими артикулами і т. п.

3. Відділ військовий завідує учотами гідного до військової служби населення, орґанізацією військових сил республіки, а також всім постачанням їх, військовим навчанням, контролем над підлягаючими

йому відділами повітових та волостних рад та культурно-освітньою діяльністю між військами і т. п.

4. Відділ юстиції (справедливости) завідує революційними трибуналами та судами, колеґіями оборонців, слідчими комісіями, загально-доступною правною допомогою, нотаріяльними конторами, записами уродин, смерти та шлюбів, переведенням декретів центрального комісаріяту юстиції, завідує вязницями і т. п.

5. Відділ народньої освіти завідує шкільною, дошкільною і позашкільною освітою і вихованням як загальним так і спеціяльним; усіми установами наукового, освітнього, мистецького значіння, а також місцями розваги, учотом та розпреділенням навчаючого персоналу; орґанізаціями учнів і т. п.

6. Відділ або рада народнього господарства провадить учот промислових підприємств, контролює їх, постачає сирим матеріялом і паливом; завідує націоналізованими підприємствами; провадить учот і розпреділення продуктів, завідує будовою громадянських будинків.

7. Відділ земельний завідує учотом земель, лісів, вод та їх розпреділенням, орґанізацією сільського господарства та сільських комун, культурними маєтками, розповсюдженням сільсько-господарського знання, машин і знаряддя.

8. Відділ праці завідує взаїмовідноси, нами між робітниками та підприємцями, фабричною інспекцією, робітничим контрольом-робітничим забезпеченням, біржами праці, громадськими працями для безробітніх, професійними спілками, промисловими комунами і артілями, постачанням робітників, помешканням, розповсюдженням професійного знання шляхом літератури, курсів і. т. п.

9. Відділ продовольчий завідує учотом, приготуванням та розпределенням продовольчих запасів і предметів першої необхідности; споживчими кооперативами, мукомольними млинами, установлює споживчі норми й т. д.

10. Відділ дорожно-будівничий завідує ґрунтовими та шосейними дорогами, їх будовами та відновленням, орґанізацією способів руху, кінною поштою і т. д.

11. Відділ соціяльного забезпечення завідує тимчасовою і постійною допомогою усім нездібним до праці і взагалі потребуючим громадської підтримки, реформує старі притулки, бурси, інститути і т. д.

12. Відділ охорони здоровля завідує медичною допомогою, шпиталями, санаторіями, амбуляторіями і т. п., лікарсько-санітарним доглядом, боротьбою з пошестями і відповідною освітньою працею серед населення; учотом та розпределенням лікарського персоналу та орґанізацією сані-

тарних відділів; учотом медицинських засобів та ріжного приладдя, націоналізованими аптеками й. т. д.

13. Відділ державного контроля завідує контрольом усіх фінансових операцій рад з їх відділами, всіх радянських установ, банків, скарбниць, управлінь, націоналізованих підприємстав і т. д.

Діяльність деяких відділів по необхідности стикається і навіть відчасти може бути одна і та сама. Точне розмеження меж їх компетенції можна зробити з огляду на місцеві обставини, але безумовно необхідно заховати зазначений тут розділ праці.

Згадаємо до речі, що завідування поштою, телєґрафом і телєфоном відноситься до відповідного центрального комісаріяту. Тільки ті з установ, які мають чисто місцевий характер, як наприклад міський телефон або пошта, залишаються в компетенції місцевої ради.

Виконавчому комітетові в цілости приходиться виконувати, по перше, ту працю, яку несла раніш повітова управа, а по друге — ту, що виконували старі урядовці та судді. Само по собі зрозуміло, що вся та праця виконується тепер зовсім по новому.

Виконавчий комітет повітової ради є вища влада в повіті від з'їзду, і кожне його розпорядження повинно безумовно виконуватися громадянами повіта.

Виконавчий комітет постачає средства волостним та сільським радам зі сум, які складаються із податків та від державної каси.

Гроші видаються волостним радам тільки після надіслання обрахунку витрат.

13. Міська рада.

Міська рада це — збори депутатів, вибраних працюючим населенням повітового столичного міста.

Міська рада вибирається з обрахунком по 1 депутатові на 1000 мешканців, але не менше 50 і не більш 1000 членів. В містах з числом мешканців менше 10.000 ця норма зменшується до 1 на 100.

У великих містах утворюються районні міські ради, які підлягають безпосередньо загальноміській раді.

Міська рада вибирається на 3 місяці, а скликується не менш 1 раз на тиждень. Надзвичайні збори ради можуть бути скликані по постанові виконавчого комітету або на жадання половини членів ради.

Виконавчий комітет міської ради вибирається з обрахунком по 1 людині на 50 членів ради, але в числі не менш 3 і не більш 15.

Міська рада, це — стара міська рада, з тою тільки ріжницею, що в ній нема представників буржуазії.

Виконавчий комітет ради може бути порівнаний до старого міського управління.

Міська рада поділяється на такі ж відділи, як і повітова, хиба за винятком земельного відділу.

14. Краєва рада.

Краєва рада це — з'їзд депутатів, вибраних повітовими та міськими радами.

Делеґати на з'їзд вибираються з обрахунком по 1 людині на 10.000 мешканців повіту і по 1 на 2000 виборців міста, не вище 300 депутатів на весь край.

Краєва рада вибирається на річинець 3-х місяців та скликається таким же порядком, як повітова.

Краєва рада та заміняючий її виконавчий комітет є вища влада в краю, а їх постанови обовязкові для повітових та міських рад, рівно як і для всіх громадян краю.

Краєва рада працює по слідуючій програмі:

1. Загальне політичне справоздання краєвого виконавчого комітету та дальший напрямок його діяльности.

2. Питання, запропоновані на роввязання вищою радянською владою.

3. Обміркування та затвердження дохідно-витратного обрахунку по краю.

4. Заведення порядку користування землями та лісами.

5. Розвязання всіх питань, які виникли на господарчому та культурному ґрунті, про дороги, харчування, школи, лікарні й т. д.

6. Розвязання спірних питань, які виникли при розпреділенні на нові повіти або при переміні меж цих повітів.

7. Затвердження вибраних повітовими радами військових комісаріятів та назначення одного з членів комісаріяту військовим комісаром *) (завідуючим військовим комісаріятом).

8. Вибори двох політичних комісарів в ґубернський військовий комісаріят **).

9. Вибори виконавчого комітету.

10. Вибори депутатів на краєвий або державний з'їзд.

Як що з'їзд закінчив свої заняття, члени його роз'їзджаються, доручивши провадження біжучих справ виконавчому комітетові.

Виконавчий комітет вибирається в числі не вище 25 осіб. Він вибирає зі свойого кругу голову, його товариша та секретаря.

Поділившись на такі самі відділи, як повітовий, краєвий комітет приступає до праці. Особливу увагу комітет звертає на відділ управління та орґанізацію звязку як з підлягаючими радами, так і з центрального владою.

Всі старі ґубернські установи, як і в повітах — повітові, з їх неодмінними членами,

---

*) Одначе ті відділові комісарі не можуть зватися „народніми", позаяк термін народній комісар приналежить лише комісарам державної влади.

**) Військовий фаховець призначається центральним військовим комісаріятом.

управліннями, то що, касуються, але готовий апарат тих установ треба, по можливости, використати.

Зі старих урядовців треба залишити тільки найбільш необхідних і тих, що цілком визнають радянську владу.

Краєвий виконавчий комітет отримує всі кредити від центральних комісаріятів і розділяє їх по повітах по ухваленому з'їздом обрахункові.

Крім краєвої ради, гроші не повинні відпускатися. І краєвий виконавчий комітет повинен знати, що у всіх випадках, коли в скарбницях нема грошевих знаків або коли не вистарчає відпущеного кредиту для місцевих потреб, він сам повинен звертатись до центральної влади, а не посилати туди товаришів, з повітів чи міста.

15. Державний з'їзд рад.

Сама найвища влада в краї належить державному з'їзду рад селянських, робітничих і жовнірських депутатів.

Державний з'їзд рад робітничих, селянських та жовнірських депутатів є найвища влада в соціялістичній радянській республіці.

Делеґатів на державний (всеукраїнський) з'їзд вибирається міськими радами з обрахунком по 1 на 25.000 виборців та краєвими з'їздами з обрахунком по 1 на 125.000 мешканців.

Як що краєвий з'їзд не попереджає безпосередньо державний, то депутати вибираються повітовими з'їздами.

Краєвий з'їзд скликається не рідше 2 разів в рік по постанові центрального виконавчого комітету, або по жаданню рад, які обіймають не менш одної третини всього населення республіки.

До кругу завідування державного з'їзду входять всі предмети загальнодержавного значіння, як то:

1. Загальне політичне справоздання ради народніх комісарів і центрального виконавчого комітету.
2. Основні закони республіки.
3. Державний бюджет республіки.
4. Питання зовнішної політики, війни та мира.
5. Армія й фльота.
6. Податкова та грошева система.
7. Загальний плян народнього господарства республіки та його окремих галузей.
8. Спірні питання між окремими частинами федерації.
9. Вибори центрального виконавчого комітету.
10. Перевибори народніх комісарів частинно або цілковито.

Право установляти, доповнювати та зміняти основні тезіси конституції, а також затверджувати мирні договори, належить

виключно державному з'їздові. Право установляти та переміняти кордони, відокремлювати частини території республіки або належні їй права, обявляти війну та заключати мир рівно ж належить тільки державному з'їздові рад, і тільки на випадок неможливости його скликання, дається право це центральному виконавчому комітетові.

Закінчивши заняття, з'їзд роз'їзджається, передаючи всю працю центральному виконавчому комітетові, який заміняє його від з'їзду до з'їзду.

Державний центральний виконавчий комітет є вища законодавча, розпорядна та контрольна установа в республіці.

В своїх плєнарних засіданнях вона законодавствує і в своїх відділах (народніх комісаріятах) вона виконує біжучу роботу управління. Центральний виконавчий комітет дає напрямок і обєднує діяльність всіх радянських інституцій в державі, а також стежить за проведенням в життя декретів і постанов вищої радянської влади республіки.

Центральний виконавчий комітет обирається в кількости не більш 200 членів по партійним спискам і з такого розрахунку, аби в нього війшов і майбутній склад ради народніх комісарів.

В протязі часу між державними з'їздами центральний виконавчий комітет заміняє собою з'їзд і є найвищий орган влади.

Центральному виконавчому комітетові належить право складати ради народніх комісарів (себто міністрів) і свої відділи — народні комісаріяти (міністерство).

16. Рада народніх комісарів.

Це — уряд радянської соціялістичної республіки. Він має право видавати закони і управляти державою. Але за всю діяльність відповідає перед центральним виконавчим комітетом та державним з'їздом рад. Ухвалені ним декрети та постанови затверджуються центральним комітетом або з'їздом, які мають право припинити або зовсім скасувати всяке рішення ради народніх комісарів.

Кожний член ради народніх комісарів стоїть на чолі окремого комісаріяту (міністерства).

Управління відділами центрального виконавчого комітету, тоб-то народніми комісаріятами, не є справою одної особи, а цілої колеґії. Кожним комісаріятом керує де кілька осіб (колеґія) по призначенню ради народніх комісарів. Адже ж голова цієї колеґії, тоб-то народній комісар, має право і особисто приймати рішення, повідомляючи про них колеґію. Розпорядження народніх комісарів, як вищих народніх уповноважених, обовязкові для всіх рад всієї країни і для всіх її громадян без винятку. За справедливістю цих роспоряджень слідкує центральний виконавчий комітет і увесь нарід, бо

роботу народніх комісарів всі бачуть. Як вчинки комісара викликають незадоволення народніх мас, то його можна оскаржити перед центральним виконавчим комітетом, або перед державним з'їздом рад.

Вся радянська влада з низу до гори від сільської ради до ради народніх комісарів, будується самим працюючим народом.

Робітниче-селянський уряд — тільки слуга трудящого народу. Кожний мент нарід може перебрати його і в частині і в цілому.

Найвища влада залишається за народом.

Нарід обирає ліпших людей і сам дає їм владу. В цій владі кожний громадянин мусить коритися не за страх, а за совість. Така влада лишень виконує волю всіх і кожного. Повстати на таку владу — це повстати на самого себе. Тільки радам належить право зміняти та відміняти свої постанови й накази комісарів та членів виконавчих комітетів. Окремі громадяне за нарушення розпоряджень радянської влади підлягають перед революційним судом.

Революційний нарід мусить мати і революційну дисципліну. Без цього нарід загубить свої завойовання, бо ворог, якого ми перемогли, не дрімає і готує використати кожну нашу хибу і помилку.

Без дисципліни нема й не може бути сили.

БІБЛІОТЕКА „НОВОЇ ДОБИ"

орґану Закордонної Ґрупи
Української Комуністичної Партії.

Досіль видано:

№ 1. **Винниченко В.**; Всесвітня революція. Відень, 1920, 16⁰, 16 стор.

№ 2. **Винниченко В.**: Українська державність. Відень, 1920, 16⁰, 32 стор.

№ 3. **Левинський В.**: Соціялістична революція і Україна. Відень, 1920, 16⁰, 24 стор.

№ 4. **Паламар Г.**; Капітал, колоніяльні народи і большевизм. Відень, 1920, 16⁰, 24 стор.

№ 5. **Шаповал М.**: Інтеліґенція і пролетаріят. (Друкується.)

№ 6. **Винниченко В.**; Політичні листи. Відень, 1920, 16⁰, 24 стор.

№ 7. **Левинський В.**: Реліґія, наука і соціялізм. Відень, 1920, 16⁰, 24 стор.

№ 8. **Стах П.**: До верховин! Поезії. Відень, 1920, 16⁰, 32 стор.

(Далі див. оборотна сторона).

№ 9. **Хименко Гр.:** Хто такі комуністи і чого вони хочуть? Відень, 1920 16⁰, 16 стор.

№ 10. **Левинський В.:** Капіталізм і імперіялізм. Відень, 1920, 16⁰, 32 стор.

№ 11. **Піддубний Г.:** Комунізм і еволюція. Відень, 1920, 16⁰, 20 стор.

№ 12. **Ленін Н.:** Третій Інтернаціонал і його історичне значіння. Відень, 1920, 16⁰, 12 стор.

№ 13. **Паннекук А.:** Комунізм і демократія. (Друкується.)

№ 14. **Карпинський В. А.:** Що таке радянська влада і як вона будується? Відень, 1920, 16⁰, 40 стор.

.....

Замовлення посилати на адресу адміністрації „Nowa Doba“, Wien, XVIII. Hans Sachsg. 18.